

Hesło na lěto 2016

**Bóh praji: Ja chcu was troštować,
kaž mać jedneho troštuje.**

Jezaja 66,13

Džěco skoči z murje na puć a padnje njezbožownje. Ruka je wobodrěta a wobě koljenje krawitej. Mać je wšo wotdaloka widžała. Jeje přenja mysl bě, zo bě hólcej zakazała na murju łazyć a zo bě sej to hnydom myslila. Poprawom chcyše wona jeho mócnje naswarić. Ale wšo přińdže hinak. Wona přileća k płakacemu džěsću. Zběhnje a wobjima je. Chwata z nim do chěže, wurjedži rany a sadži sej je na klin, zo by na rany plestry nalěpiła. To hižo pomha. „Hač do kwasa budže wšo zaso zažite“, wona jemu praji. Kolenje hólcej hišće bolitej, ale wón wjace njeplaka. Wšo budže zaso derje.

Tajka abo podobna stawizna běše wobrazowy material, kiž wužiwaše profet Jezaja. Wón přirunaše Boha z maćerju, kotraž swoje džěco troštuje. Běše to w poslednej fazy Babylonskeho eksila, kotryž bě židowskemu ludej hłuboke rany nabił. Lud bě do dalokeje cuzby wotwjedzeny był, templ w Jerusalemyje bě zničeny. Po sydomdžesat lětach smědžachu so přenje swójby do domizny wrócić. Stejachu před rozpadankami swjateho města a płakachu, hdyž myslachu na něhdyšu krasnosť swjeho luda a jeho hłowneho města. Židowski lud běše po nawróće z eksila trošta jara potřebny. Jezaja je tutón nadawk přewzał. „Troštujće, troštujće mój lud.“ (Jez 40,1) „Knjez je swój lud troštował, a budže so smilić na swojich hubjenych.“ (Jez 49,13) „Wyskajće, zradujće so hromadže, wy puste města w Jerusalemyje, přetož Knjez je swój lud troštował.“ (Jez 52,9) „Bóh je mje posłał, ... zo bych troštował wšitkich zrudnych.“ (Jez 61,1-2) Je hišće wjace troštnych słowow pola Jezaje. Najwurazniše pak je te, kotraž je hesło na lěto 2016.

Bóh je kaž mać, kotraž troštuje. Jezaja wězo njeměni, zo je Bóh žónske stworjenje, kaž to wšelake wukładowanja měnja. Bóh so přirunuje z maćerju, wón jedna kaž mać, kotraž swoje džěco troštuje a jemu pomha. Lud tehdy džakownje na Jezajowe troštne słowa słučaše, přetož z nich wurósčechu mocy za wšědny dzeń. Skónčnje zwažichu so židža na nowonatwar města a templa.

Trjebamy my Boži trošt? To je wot teho wotwisne, hač so čujemy kaž džěco, kotraž je z murje padnyło, to rěka, hač smy zranjeni na duši a na wutrobje. Štož je sylny, strowy a wuspěšny, njetrjeba trošta. Štož pak čerpi wšelakich zranjenow, choroscow a boloscow dla, tón je džakowny za trošt. Bóh so temu přiwobroći, kiž je hubjeny a ma zbitu wutrobu. Jemu směny skoržić swoje zranjenja a swoje čerpjenje, na jeho pomoc směny so nadžijec.

Ze socialistiskeho hibanja je přišla kritika na křescanskim koncepcje trošta. Čłowjek nima bėdnych a hubjenych troštować, ale jich wuswobodzić k lěpšemu žiwjenju.

Mało pomha, rany zawobalíc a wo njebesach rěčec. Haj, křescanski trošt skutkuje kaž opium, tak měnješe Karl Marx. To haći přeměnenja k dobremu. Tola tajke wumjetowanja njeběchu prawe. Trošt a aktiwne skutkowanje za polěpšenje wobstojnoscow njeje stej přeciwkaj, ale słušatej hromadže. Su časy, hdyž je to jedne prawe, potom přińdže čas, so tamnemu wěnować.

Mać je swoje džěco z wobjimanjom a zawobalenjom ranow troštowała. Je jemu tež prajiła, zo budže počas wšo zaso w porjadku. To słuša k troštej: přijimanje, praktiska pomoc a dobre słowo wo lěpšim přichodže. Jelizo pak je murja přestrašna za jeje hólca a za tamne džěci, tak budže mać snadž mandželskeho prosyc, zo by sej něšto wumyslił, zo njeby so žane njezbožo stało.

Přeju wšem tym, kiž su w nuzy a w žarowanju, zo namakaja trošt z Božeho słowa, trošt ze spěwarskich, trošt we wosadže, přiwobroćenje ludzi a pomoc. Bóh swoje džěci tak wjedže, zo budže skónčnje wšitko derje.

Jan Malink

Měrcin Nowak-Njehorński, Třo kralojo, rysowanka 1979

Repro: Serbski muzej Budyšin

Zymski měsac

Lube džěci, přeju wam a wašej swójbje strowe nowe lěto.

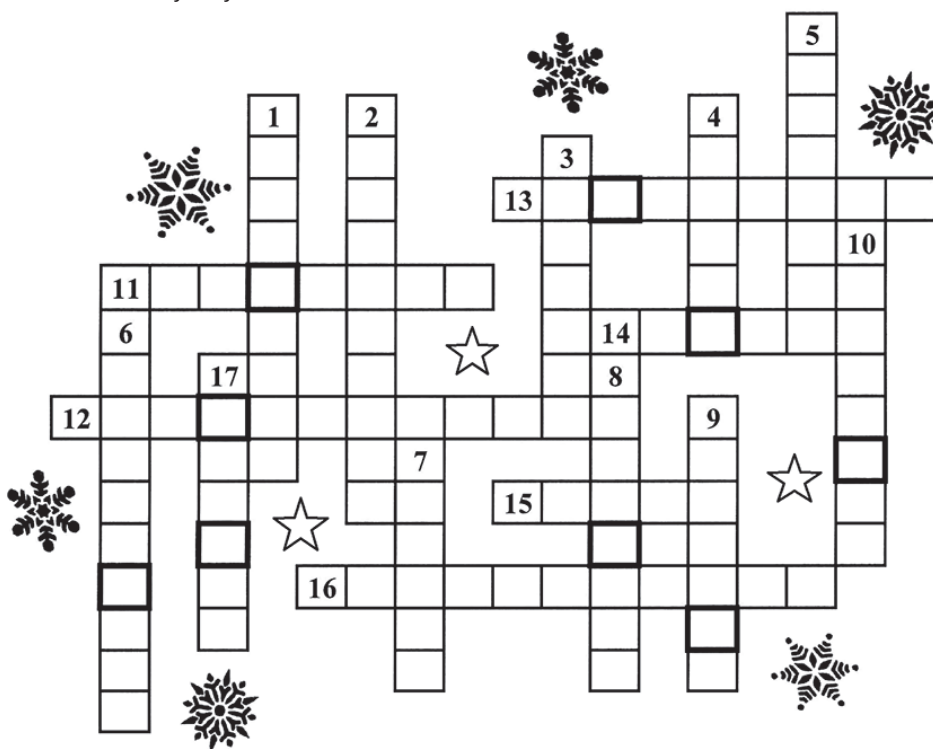
Sym wam małe hódančko přihotowała, kotrež wobsahuje prašenja wokoło zymskeho počasa. Wuhódajće 17 prašenjow a zapisajće wotmołwy do křižowki.

Hdyž zestajiće tołśce wobrubjene pismiki po prawym rjedže, wučitaće serbske mjeno přenjeho měsaca lěta.

Wjele wjesela při hódanju přeje wam waša Maria Wirthech

1. W kotrym měsće je so Jezus narodził?
2. Kotry je posledni dzeń lěta?
3. Što je třom kralam puć do Betlehema pokazalo?
4. Z čim smališ w zymje horu dele?
5. W čim steji swěčka a rozswětla stwu?
6. Kak rěka wječor do hód?
7. Kajki dar přinjesechu tři kralojo sobu?
8. Z čim smykaš na lodže?
9. Štó kwasuje w januaru?
10. Z kotreho města staj Marja a Jozef do Betlehema čahnytoj?
11. Hdyž je wonka zyma, wari mać ćopłu ...
12. Kak so čas do hód mjenuje? (2 słowje)
13. Tuta křižowka je jedne zymske ...
14. Kak rěka plód jehlinowych štomow?
15. Kajke je mjeno hodowneje korjeniny?
16. Što chłóšćiš w hodownym času?
17. Kotre znate hodowne pječwo wupada kaž chléb?

Nyšpor a hodownička

Katolska Budyska wosada přeprašuje ewangelskich Serbow na ekumeniski nyšpor nje-dželu, 3. januara, w 14.30 hodž. do cyrkwy Našeje lubeje knjenje. W 15.30 hodž. přizamknje so hodownička na Benowej žurli Montessorijoweje šule na Tzschirnerowej ze swačinu a hodownym programom.

Serbski wosadny zwjazk

Po cyrkwiskim zakonju wo serbskich naležnosćach Sakskeje wobsteji wosadny zwjazk, do kotrehož slušeja serbscy fararjo, wosadni a dalši powołani člonajo. Lětuša hłowna zhromadźizna wosadneho zwjazka budže 30. januara w 9.30 hodž. na Michalskej farje. Hosćo su witani.

Maćična akademija

Štwórtk, 28. januara, w 19.30 hodž. přednošuje dr. Susanne Hozyna, wědomostna sobudželaćerka Serbskeho instituta w Budyšinje, w Budyskim hosćencu „Wjelbik“, Žitna 7, na temu „Krabat – kuzlar a huzar“. Přednošk budže w serbskej rěči, zastup je darmotny. Wutrobnje přeprašuje stawizniska sekcija Maćicy Serbskeje.

Abonement Pomhaj Bóh

Prosmy našich čitarjow, zo njebychu za byli swój abonement zapłaćić. Pomhaj Bóh plaći na lěto 8,00 eurow. Pjenjezy hodža so přepokazać na konto Serbskeho ewangelskeho towarstwa IBAN: DE03 8555 0000 1000 0831 67 při wokrjesnej nalutowarni Budyšin BIC: SOLADES1BAT. Poskićamy tež móžnosć wotknihowanja. Informacije k temu poda Měrčin Wirth w Budyšinje (tel. 03591 605371, wodnjo tež 03591 497226).

Wosebite zarjadowanja 2016

- 30.01. sobota**
09.30 zhromadźizna Serbskeho wosadneho zwjazka w Budyšinje
- 15.02. póněžela**
14.00 kubłanske popoždnje w Budyšinje na Michalskej farje
- 27.02. sobota**
14.00 džěłarnička Serbskich bjesadow w Bukecach
- 28./29.05. sobota a nježela**
70. Serbski ewangelski cyrkwinski dzeń w Slepom
- 20.08. sobota**
13.00 swójbne pućowanje a dworowy swjedžen we Wuježku
- 1.-3.10. sobota do póněžele**
swójbne dny w Mužakowje
- 31.10. reformaciski swjedžen**
14.00 hłowna zhromadźizna Serbskeho ewangelskeho towarstwa
- 10.12. sobota**
17.00 adwentny koncert Serbskeho gymnazija w Michalskej cyrkwi

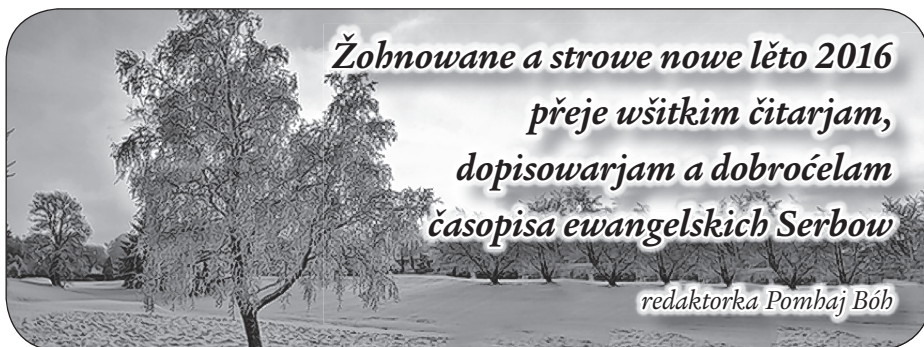
Žobnowane a strowe nowe lěto 2016

přeje wšitkim čitarjam,

dopisowarjam a dobroćelam

časopisa ewangelskich Serbow

redaktorka Pomhaj Bóh

Ruth Žurowa w Bukecach 85 lět

Wšitko serbske ma za nju wusahowacy wuznam. Tak je wona serbske žiwjenje minjenych lětdžesatkow w Bukecach sobu tworila. Ale tež na zakładze powołanskeho skutkowanja je Ruth Žurowa přez swoje nadobne čiche a skromne wašnje wobluwowana a daloko po Łužicy znata. Móžemy sebi potajkim wěsći być, zo budže 27. wulkeho rōžka, na dnju jeje pječawosomdžesaćin, gratulantow nadosć. A njech je tutón žiwjenski jubilej z přičinu, na wažne, žiwjenje Ruth Žuroweje postajowace powodki wróćo zhladować.

Po bratru Arnošće a sotře Erice narodži so Ruth 27. januara lěta 1931 jako třeće dźećo mandželskimaj Mari a Jurjej Jěwic w Bukecach. Wona wotrosće w serbskim staršiskim domje a wosta wšón čas hač do džensnišeho Bukecam a swojemu ród-nemu domej swěrna. W lěće 1937 zastupi do wjesneje šule a 1945 bu w tudyšej cyrkwi konfirměrowana.

Přez wopyt hospodarskeje šule w Budyšinje přiswoji sebi trěbnu wědu za powołanje hospodarskeje překupče. Po zakónčenju wukubłanja nastupi swoje přenje dźěłowe městno pola burskeho wikowanskeho drustwa w Bukecach.

W ródnej wsy zezna bórže tež swojeho pozdžišeho mandželskeho, młodeho wučerja Jana Žura. 1951 so woženíštaj. Hišće samsne lěto narodži so młodymaj mandželskimaj syn Domaš. Jemu přidružichu so dwě lěće pozdžišo sotra Lubina a w lěće 1957 dwójnikaj Janina a Jan. W młodej swójbje knježeše serbski duch, štož bě mjez druhim tež zakład za to, zo nětko syn Domaš a džowka Lubina w swojim

Ruth Žurowa

Foto: J. Maćij

powołanju na dobro Serbstwa skutkujetaj.

Domaš nawukny w serbskej čišćerni w Budyšinje powołanje pismikistajerja. Po studiju polygrafije staraše so tam na zamolwitym městnje mjez druhim wo wudawanje serbskich publikacijow. W kulturu spěchowacym towarstwje a wěsty čas tež w gmejnskej radže w Bukecach zasadźowaše so w swojim swobodnym času za zachowanje serbskosće gmejny. Runja maćeri wosta wón swojemu ród-nemu domej swěrný, hdžež je džensa hišće, mjeztym jako wuměnk, hromadže z maćerju žiwy

a so wobhladniwje wo jeje derjeměće prócuje. Lubina studowaše hudźbu a je w Serbach znata jako wjelelětna wobluwowana dirigentka-nawodnica chóra Łužyca w Choćebuzu.

Za našu jubilariku běše wjele lět zastaranje domjacnosće a kubłanje dźeći hłowny žiwjenski nadawk, kotremuž so ze wšej lubosću a sćerpliwosću wěnowaše. Husto-dosć dyrbeše so při tym podpěry mandželskeho wzdać, kotryž so w powołanju, mjez druhim wjele lět jako direktor Bukečanskeje šule, a w zjawnosći nadměrnje angažowaše. K temu dyrbeše zahe, přezahe za nju a za swójbju, w lěće 1984 mandželskeho, hakle 65lětneho, k rowu přewodžeć.

Wobstojnosće a podpěra syna Domaša jej dowolichu so w lěće 1963 do powołanskeho žiwjenja wróćić. Spočatnje dźěłaše něšto časa we wotnožce nalutowarnje w Bukecach a po tym wjace hač 20 lět hač do wotchada na wuměnk na spočatku 1990tych lět w Ludowym nakładnistwje Domowina w Budyšinje.

Njehladajo wšěch winowatosćow w zašłosći a nětko starobje wotpowědowacych wobćežnosćow bě a je lědy serbskeho zarjadowanja w Bukecach, na kotrymž so jubilarika njeby wobdźělila. Waži sebi wosebje, hdyž so w zhromadnosći serbsce spēwa. A zawěsće budu serbscy gratulanća jubilarce na jeje narodninach tute wjesele wobradzić.

Gratulujemy Ruth Žurowej k jeje pječawosomdžesaćinam z cyteje wutroby. My – to su nimo swójbnych wjesnjenjo, susodža a wosebje Bukečanska Domowinska skupina.

Arnd Zoba

Nowe serbske cyrkwinske łopjeno w Delnjej Łužicy

Dypkownje do hód 2015 je w Delnjej Łužicy pod titulom „Nowy wósadnik. Serbske cerkwine powěsći za lužyske wósady“ wušło nowe serbske cyrkwinske łopjeno. Jeho wudawaćel je Spěchowańske towaristwo za serbsku rěč w cerkwi z. t., redaktor je nowy předsyda towarstwa dr. Hartmut S. Leipner. W swojich zawodnych słowach dr. Leipner na to skedźbni, zo chce nowe łopjeno jako newsletter wudospońić regularnu měšačnje wuchadźacu cyrkwinsku stronu Pomogaj Bog w Nowym Casniku. Ze swojim titulom nawjaza na bywši „Wósadnik“, kiž je posledni raz 1913 w redakciji Fryca Rochi wušoł.

Rozmyslowanje wo hesle na lěto 2016 poda generalny superintendent Martin Herche ze Zhorjelca. Při tym zwurazni swoje wjesele nad wuńdženjom noweho łopjena a zwěsći: „Serbska wósada jo žywa pšez Bóžu gnadu a procowanje anga-

žerowanych serbskich kšesćijankow a kšesćijanow. To hucytamy teke z togo casnika. Bogu žěk!“

Na dwěmaj stronomaj podawaja so terminy serbskich cyrkwinskih zarjadowanjow lěta 2016. Pokazki na wjerški w serbskich wosadach lěta 2015 a kěrlušej wot Kita Šwjele a Fryca Rochi wobsah wudospońjeja. 10stronske łopjeno w A5-formaće je spodobnje z barbnyimi wobrazami wuhotowane a na dobrej papjerje čišćane. Podate su tež kontaktne adresy a formular za skazanje „Noweho wósadnika“ kaž tež za přistup k spěchowanskemu towarstwu.

Přejemy nowemu łopjenu šěroke rozšěrjenje a towarstwu dobry wuspěch při wšěch prócowanjach wo ewangelske serbstwo w Delnjej Łužicy. Přichodne wudaće wuńdže k jutram 2016.

T.M.

Titulna strana „Noweho wósadnika“

Gronka cerkwinskego lěta 2016 (motiw Stefanie Bahlinger)

Serbske napisy we Wochožanskej cyrkwi

Wosadny farar Maks Bahr dał 1934 Boži dom w stilu burskeho baroka wuhotować

Štóž zastupi do Wochožanskeje cyrkwe, je překwapjeny z jeje přezcylného wuhotowanja w stilu burskeho baroka. Boži dom bu 1748/49 natwarjeny, nutřkowne wuhotowanje z ławkami, łubjemi a klětkowym wołtarjom pochadza z lěta 1759. Pozdžiše wumolowanje cyrkwe je cyle tehdyšemu twarskemu stilej přiměrjene. Do molowaných ornamentow zapřijata je tež nahladna ličba bibliskich hronow. Cyłkownje je jich džewjeć napisow, pjeć němskich a štyri serbske, wuwjédzene wšitke w starym šwabachskim pismje.

Serbske a němske hrona

W předrumnosći witaja wopytowarja jenož w serbskej rěči. Na hradže nad zacho-

dom do nutřkowneho cyrkwe steji hrono „Hnada a prawda je přez Jezom Chrysta so stala.“ (Jan 1,17). Z tutym wuswobodzacym zwěšćenjom, w kotrymž je cyle poselstwo Noweho zakonja zapřijate, móže so křesćan woměrje do cyrkwe podać, zo by tam Bože słowo słyšał.

Štóž cyrkej wopušći, wuhlada na hrjadomaj pod piščelowej łubju němskej napisaj. Přeni je žohnowanje, kiž dóstanje kóždy sobu na puć dom: „Der Herr behüte deinen Ausgang und Eingang von nun an bis in Ewigkeit.“ (psalm 121,8) Druhe hrono namołwja kemšerja, w cyrkwi słyšane poselstwo doma we wšědnym žiwjenju nałožować: „Seid Täter des Worts und nicht Hörer allein!“ (Jak 1,22).

Dalše šěsć napisow, kiž su paritetisce w serbskej a němskej rěči napisane, namakaja so na wobloženjach cyrkwiných

Max Bahr, wot 1916 do 1936 farar we Wochozach a Čelnom

łubjow. Tak stejitej na wobložanju piščeloweje łubje hronje „Naša wěra je to dobyće, kotraž swět je přewinyła.“ (1 Jan 5,4) a „Siehe, ich bin bei euch alle Tage bis an der Welt Ende.“ (Matej 28,20). Na wobložanju praweje empiry čitamy „Bóh je Duch, a kotřiž so k njemu modla, dyrbja w Duchu a w prawdže so k njemu modlić.“ (Jan 4,24) a „Alles, das ihr wollt, daß euch die Leute tun sollen, das tut ihr ihnen auch! Das ist das Gesetz und die Propheten.“ (Matej 7,12). Na wobložanju lěweje empiry stej napisanej hronje „Dokelž smy prawi činjeni přez wěru, dha mamy pokoj z Bohom přez našeho Knjeza Jezom Chrysta.“ (Rom 5,1) a „Von Ihm und durch Ihn und zu Ihm sind alle Dinge. Ihm sei Ehre in Ewigkeit! Amen.“ (Rom 11,36). Wšitke hrona su centralne wuprajenja křesćanskeje wučby, kotrež hodza so přirjadować tematiskim wobtukam wěra, lubosć a nadžija.

Farar Maks Bahr

Wumolowanje cyrkwe sta so za čas jeje nutřkowneho wobnowjenja w léce 1934. Z tuteho lěta pochadžeja tež wšitke napisy. Wosadny farar, kotryž bě bjezdweła na wuhotowanju cyrkwe a z tym tež na wuzwolenju hronow rozsudnje wobdžěleny, bě tehdy Maks Bahr. Po pochadže bě wón Němc; jeho mjeno je džensa w Serbach woteznate.

Maks Bahr pochadžeše z Berlina, hdžež bě so 6. januara 1871 jako syn telegrafoweho asistenta narodził. Po studiju teologije w ródny mjesće bu 11. decembra 1898 ordinowany a skutkowaše po tym něšto lět jako misionar w južnej Chinje. Po swojim nawróće do Němskeje bě wot 1914 z pomocnym předarjom w mjesće Pitschen (džensa Byczyna we wojewódstwe Opole) a we wokolnych wosadach w Hornjej Šleskej. Wottam přińdže 1916 do Wochožanskeje wosady. Jeho tudyši předchadnik w zastojnstweje bě Bogumił Šwjeła, po kotrehož wotchadže w léce 1913 běchu Wochozy tři lěta bjez fararja byli. Maks Bahr je na přeprošenje kolatora, hrabje Arnima-Mužakowskeho, 30. apryla 1916 we Wochozach a w Čelnom pruwu ⇒

⇒ předował a bu po tym za wosadneho fararja wuzwoleny. Swoje wuzwolenje zwjazca ze slubjenjom, zo chce hnydom započec serbsku rěč wuknyc. Zdobom wobroci so wosada z próstwu na konsistorstwo, zo by jemu třebnu podpěru k nawuknjenju serbsčiny přizwolilo. 1. julija 1916 nastupi Maks Bahr zastojnstwo we Wochozach, hdžež bu 2. julija swjedzence zapokazany.

Swoje slubjenje nastupajo serbsčinu Maks Bahr bórze zwoprawdzi, tak zo móžeše swojej přewažnje serbskej wosadze w mačernej rěči služic. Wyše teho skutkowaše wobšěrnišo za Serbow, hač sej to jeho zastojnstwo žadaše. Lědma zo bě we Łužicy, přistupi 1917 Maćicy Serbskej. We Wochozach bě ze stołpom Serbskeho ewangelskeho towarstwa, kotrež bě farar Šwjela 1910 založil. W nim wuknješe sprócniwe džělo chóroweho dirigenta, nazwučowaše ze sobustawami serbske spěwy a wjeselohry a wuhotowaše z nimi we wsy serbske wječorki. Do serbskeho pismowstwa přinošowaše nastawk wo cyrkwičce w Sprjowjach, kotryž so 1926 w časopisu Łužica a lěto na to w protyce Předženak wozjewi (při čimž awtoorej wopačne předmjeno Marćin dachu). Za jeho skutkowanje wupraji so Maksej Bahrej ze serbskich kruhow wospjet zjawne připóznače. Samo Měrćin Nowak-Njehorňski, kotryž hewak lědma dobre słowo za fararjow namaka, jeho 1930

Boží dom we Wochozach, natwarjeny srjedz 18. lěstotka

Foto: PB archiv

wuchwaleše: „Je šlachotny Němc, kiž je serbski nawuknył a Serbstwo lubuje.“

Do tuteho posudka wo fararju Maksu Bahru so tež derje hodži, zo je při nutrkownym znawuhotowanju Wochožanskeje cyrkwy na to džiwał, zo so hrona paritetisce w němskej a serbskej rěči napisachu. Skutk zasluži sej čim wyše připóznače, dokelž sta so w druhim léce Hitleroweho knjejtwa, hdžy poča so po wšem kraju

a zdžěla tež w cyrkwi duch wšoněmcowstwa šeríc. Pod Maksom Bahrom wobnowjeny Wochožanski Boží dom, wumolowany wot molerskeho mištra Kohla w Bělej Wodze, so na žnjowodzaknym swjedženju 30. septembra 1934 znowa poswjeći. Maks Bahr poda so 1. junija 1936 na wuměnk a wopušci Łužicu. Hišće po Druhej swětowej wójnje bě jako farar n. w. we wsy Toitenwinkel pola Rostocka žiwy. **Trudla Malinkowa**

Cyrkwinskohudžbny direktor Gerhard Nöbel njeboh

21. nowembra – dzeń do smjertneje nje-dzele – wumře w Budyšinje Gerhard Nöbel, kotryž bě wot 1965 do 1992 jako cyrkwinskohudžbny direktor w Budyšinje skutkował. Narodžił bě so w léce 1929. Po studiju na wysokej šuli za hudžbu w Lipsku bě krótku chwilu kantor w Lubiju. 1965 bu za kantora při Pětrowej cyrkwi w Budyšinje a jako cyrkwinskohudžbny direktor cyrkwinskeho wobwoda Budyšin powołany. Připódlu wuwučowaše G. Nöbel na cyrkwinskej wysokej šuli w Zhorjelcu, na kotrež su mnozy Łužicy kantorjo swoje powołanje nawuknyli, tak Wojerowski kantor Leue, Slepjanski kantor Sobota a Budyski kantor Schmidt. Nimo teho běše přez lětdžesatki poradžowar za pišćelowe prašenja w Hornej Łužicy.

Za Serbow ma Gerhard Nöbel dwoji wuznam. K festiwalam serbskeje kultury w NDRskim času wuhotowaše stajnje hudžbny nyšpor w Pětrowej cyrkwi ze serbskim programom. Tute zarjadowanje wšak njesmědžeše so do oficialneho programa zapisać, dokelž njeběchu cyrkwinske přinoški witane. K festiwalaj w léce 1980 zaklinčachu wšelake sola z Kocoroweho oratorija „Israelowa zrudoba a tróšt“, před-

njesene wot baritona Wilfrieda Jahna z přewodom Gerharda Nöbela. Wo tym pisaše tehdy Cyril Pjech w Pomhaj Bóh:

Gerhard Nöbel jako jubilar na svojich 80. narodninach 26. julija 2009 w Budyskej Pětrskej cyrkwi

Foto: priwatne

„Wuběrne a hnujace bě to poskićenje! ... Smy kantorej Nöbelej džakowni, zo je při składnosći festiwala tutu serbsku hudžbu do rjadu svojich nyšporow přiwzał a tak pokazał, zo mamy my Serbja tež hódne přinoški k duchownej hudžbje.“ (PB 7/1980)

Druhi skutk ze serbskim pozadkom Gerharda Nöbela namaka so w zběrniku k tysačlětnemu jubilejaj města Budyšina w léce 2002. Za njón napisa přinošk wo hudžbných stawiznach sprjewineho města w 20. lěstotku. Při tym njeje jenož cyrkwinske, ale tež serbske hudžbne žiwjenje wobšěrnje zapřijał.

Gerhard Nöbel bě woženjeny, nan třoch džowkow a džěd pjeć wnukow. Jedyn z wjerškow w jeho wosobinskim žiwjenju bě wjacetydženska jězba do Južneje Awstralskeje, hdžež wopyta sydlišća w dolinje Barossa, kiž su hłownje wot Němcow a Serbow založene.

Póndželu, 30. nowembra, bě swjatočny pohrjeb na Tuchorju, na kotrymž zaklinča wjele cyrkwinskeje hudžby. Superintendent n. w. Reinhard Pappai spominaše w předowanju na mnohe stawiznički z jeho tak bohateho žiwjenja. **Jan Malink**

Serbska adwentnička na Michalskej w Budyšinje

Druhu njedzelu adwenta swjećachu so hakle popołdnu serbske kemše w Michalskej cyrkwi. Superintendent Jan Malink přeprosoy na to wšěch kemšerjow na faru k swačinje. Budyskim wosadnym přidružiču so tež hosćo z Wuježka, Kubšic, Pančic, Rakec a z Choćebuza. Adwentničku běchu swójby Wirthech, Krygarjec a Bejma-kec ze slódnymi tykancami a wosuškom přihotowali. Při zhromadnym kofejpicu a přijomnej bjesadze so někotražkuli nowinka powědaše. A Günter Holder přeprosoy přitomnych na serbski wječork Rakečanskeje bjesady 16. decembra do tamnišje farskeje bróžnje.

Wo swojej njedawnej jězby do USA přednošowaše Trudla Malinkowa. Příklad zapućowanja bě wuznamjenje za jeje knihu „Jan Kilian (1811–1884) – pastor, poet, emigrant“, kotruž bě jako dwurěčny jendzelsko-němski zwjazk zestajiła. 12. nowembra počesćichu ju z mytom „2015 Award of Commendation“ w Saint Louis w staće Missouri. Přeprošenje za to je wona tři měsacy do teho dóstała wot Concordia Historical Institute, stawizniskeho instituta lutherskeje cyrkwe Missouri-synody. Tež Jan Kilian bě ze swojej serbskej wosadu w Texasu tutej cyrkwi přistupił, kotraž bě so mj. dr. wot jeho něhdých Lipšćanskich komilitonow založila. Přednošowarka pokaza nam wšelake wobrazy campusa, na př. w 1920tych lětach postajeny Luther-tower, na Wittenberg dopominacy Lutherowy pomnik, kopiju přenjeho seminara z 1840tych lět kaž tež džensnišu biblioteku a archiw, hdžež su skladowane samo lětniki Pomhaj Bóh a někotre serbske knihi něhdých wupućowarjow do Texasa, kaž Wulki katechismus Jana Kiliana z lěta 1854 a Jana Porsta z lěta 1851. Trudla Malinkowa dari archiw CD z kěrlušemi

Na adwentničke na Budyskej Michalskej farje přednošowaše Trudla Malinkowa wo swójim njedawnym zajězdze do USA.

Foto: B. Wirth

Jana Kiliana a informaciski material wo Serbach. Prezident Missouri-synody Matthew C. Harrison wuži přiležnosć a da sej po swjedženskim akće mytowanja knihu wo serbskich wupućowarjach „Ufer der Hoffnung“ wot awtorke signować.

Prjedy hač bě so Trudla Malinkowa do stata Missouri podała, wopyta swojeho syna, profesora Marka Malinka w New Yorku, hdžež wona někotre dny přebywaše. K temu pokaza na wobrazach impresije wulkoměsta, kaž frinkolenje swěcow a masy ludźi na Times Square abo měščanske napohlady Manhattana z chorhojemi, zwuraznjacymi patriotizm wobydlerjow USA. Na fotach bě mjez druhimi widzeć

pomnik fundamentow-monumentow jako spominanje na wopory teroristiskeju nadržow 9/11/01. Při pólskej cyrkwi dopomina Częstochowska madona na tehdyše wopory pólskeho pochada. Hnujacy bě wopyt koncerta w Carnegie Hall, hdžež zahra israelski orchester Mahlerowu „Sinfoniju zrowastanjenja“.

Z fotami móžachmy sej dožiwjenja a začišće přednošowarki w dalokej Americederje předstajić a džakowachmy so jej za zajimawe impresije. Wutrobny džak słuša tež wšitkim dalším přihotowarjam rjaneho adwentneho popołdnja, kotremuž dachmy z kěrlušom „Kak powitam ja tebe“ wuklinčec.

Měrana Cušcyna

Rakečanska bjesada hosćicielka Žiweho adwenta była

Srjedu, 16. decembra, wobdžěli so Rakečanska bjesada přeni raz jako hosćicielka na Žiwym adwencie Rakečanskeje wosady. Něhdže 20 ludźi přeprošenju do farskeje bróžnje scěhowaše. W Zejlerjowej stwě so zhromadnje modlachu a adwentne kěrlušespěwachu, kotraž Andrea Langnerowa na gitarje přewodzeše. Šulerjej Elisabeth Langnerec a Jan Rjeda kaž tež Olaf Langner čitachu wotměnjejo Jurja Kochowu stawizničku „Zmiř so, Lejna“, štož wšěm přitomnym wulke wjeselo wobradzi. Wječor wuklinča z bjesadu při ćopłym winje.

Günter Holder

Serbski adwentny wječork Rakečanskeje bjesady w Zejlerjowej stwě w farskej bróžni w Rakecach

Foto: M. Holder

Rakečenjo „Amazing Grace“ we Wojerecach předstajili

Rakečanskej wosadže poradzi so na kónc cyrkwinskeho lěta 2015 zahorjacy wjeršk. Pjatk, 27. nazymnika, předstajichu wosadni we Łužiskej hali we Wojerecach musical „Amazing Grace“.

Prěnje přijomne překwapjenje wječorka běše kopata poňna hala. Wjace hač 850 přihladowarjow ju pjelnješe. Samo přistajeni hale so dźiwachu, zo běše móžno, z tajkim regionalnym podawkom telko zajimcow do Wojerec zwabić. A nchtó, kiž bě do Wojerec chwatał, njetrjebaše so hněwać. Přihladowarjo njepytneho, zo su nimale wšitcy wuměłcy na jewišću lajkojo. Jenož jedna spěwarka a wumělski nawoda projekta, knjez Norbert Binder, mataj profijowe wumělske wukublanje.

Je skoro kaž dźiw, zo namaka so w jenič-

kej wosadže dosahacy potencial za realizowanje tajkeho předewzaća. Wěsće je to mjez druhim rezultat dołholětneho dobreho dźěła z dźěćimi a młodostnymi we wosadže. Znajmjeńša za čas bywšeho fararja Jana Lazarja a nětčišeho fararja Andreasa Kecki to přitrjehi. A iniciator a nawoda projekta, knjez Norbert Binder, zamó jara derje tutón potencial wotkryć. Wjace hač 60 sobuskutkowacych a pomocnikow sluša z wulkeho dźěla k aktivnym člonam wosady.

Spěwarjo chóra, hudźbnicy a solisća – wšitcy spjelnjachu wuběrnyje swoje nadawki. Njesprócnije dźěło přez poł lěta je so wupaćilo. Akteram na jewišću je so derje poradziło, přihladowarjam zblížić žiwjenje hlowneje wosoby hry a jeje wuwice wot ka-

pitana njewólnikarskeje łódže k wěriwemu křesćanej a fararjej. Počežowanja nastupajo nastudowanje rólow, wuknjenje tekstow, zwučowanje melodijow, přihotowanje techniskich připrawow a wobstaranje kostimow kaž tež finansielných srědkow běchu za wšěch wobdźělnikow wěsće jara wulke. Bě jasnje widjeć, kak so napjatosć akterow zhubi, hdyž na kóncu předstajenja sylny a dołho trajacy aplaws zahrma.

Mjeztym planuja hižo wospjetowanje předstajenja, kiž budže 23. januara 2016 we Wojerecach. Přejemy pilnym akteram samsny wulki wuspěch kaž w nazymniku. Hra drje nima zwisk k Serbam, přiwšěm pak poručam čitarjam Pomhaj Bóh wopyt předstajenja.

Günter Holder

Ptači kwas w texaskim Serbinje

Starodawny serbski naložk ptačeho kwasu njepěstuja jenož we Łužicy, ale tež mjez potomnikami serbskich wupućowarjow w Texasu. Swjeća jón tam předewšěm w serbskim towarstwie Texas Wendish Heritage Society a w lutherskej šuli St. Paul, kotraž sluša Serbinskej wosadže. Pódlanski wobraz pochadza z ptačokwasneho swjedženja zašeho lěta njedzela, 25. januara 2015. Wšitcy Serbinscy šulerjo a wučerjo so tehdy na „Bird's Wedding“ wobdźělichu. Pod nawodom braški začahnychu nawoženja a njewjesta, družka a swat kaž tež dalše na ptački předrasćene dźěći w swjedženskim čahu do wosadneje cyrkwy a so před wołtarjom zestupachu. Zhromadnje z wučerku Kim Droegemueler přednjesechu šulerki a šulerjo sedmeho a wosmeho lětnika powědky a dalše teksty wo woznamje serbskeho naložka. Spěwajo kěrluš „Gott ist die Liebe“ a dalši chwalospěw wučahnychu wšitcy šulerjo ze swojimi wučerjemi z cyrkwy. W šuli, kotraž hnydom w susodstwie cyrkwy stej, čakachu na nich słódkosće, kotraž běchu jim ptački mjeztym nanosyli.

Drastu za brašku, nawoženju a njewjestu kaž tež družku a swata je serbske to-

a ze swatom (naprawo) před wołtarjom Serbinskeje cyrkwy loni 25. januara Foto: TWHS

warstwo Texas Wendish Heritage Society po přikładze serbskich drastow w léće 2009 wot kostimoweho designera w Texasu zhotowić dało. Zmóžniło je so to z pjenježnymi darami, kotraž bě towarstwo za

tutón zaměr dóstało. Ze swjedženjom ptačeho kwasu w cyrkwi a w šuli ma so mjez młodej generaciju a w šěršej zjawnosći budzić zajim za serbske tradicije.

Trudla Malinkowa

Spěchowanske towarstwo z nowym předsydstwom

Sobotu, 28. nowembra 2015, zeńdžechu so člonjo Spěchowanskeho towaristwa za serbsku rěc w cerkwi w Serbskim muzeju w Choćebuzu na swoju lětnu sobustawsku zhromadźiznu. Na nju běše tež předsyda Serbskeho ewangelskeho towarstwa přeprošeny. Dotalny předsyda spěchowanskeho towarstwa, knjez Uwe Gutschmidt, poda rozprawu wo towarstwowych naležnosćach a farar Ingolf Kšenka rozprawaše wo swojim wjelestronskim dźěle ja-

ko serbski dušepastyr w Delnjej Łužicy. Na dnjowym porjedže stejachu někotre změny wustawkow, kotraž so po dlěšej diskusiji tež schwalichu. Sćehowachu wólby za nowe předsydstwo. Tak wuzwolichu sej za noweho předsydu knjeza dr. Hartmuta Leipnera, jako jeho zastupjerku knjeni dr. Christianu Piniekowu, za pokładnika knjeza Svena Olivera Lohmanna a jako dalšeju člonow předsydstwa knjeni Brigittu Zakrejcowu a knjeza Wernera Měškanka. Knjez

dr. Leipner, rodzeny w léće 1958, dźakowaše so za dowěru a rysowaše swoje mysle k wožiwjenju serbskeho wosadneho žiwjenja. Hižo na zhromadźiznje předpožohi wón naćisk barbneho wosadneho lista z informacijemi wo wšitkich serbskich cyrkwinskih zarjadowanjach přichodneho lěta.

Přejemy knjezej dr. Leipneraj a nowemu předsydstwu za wšitke nadawki a skutkowanje na dobro ewangelskeho serbstwa Bože žohnowanje.

Měrcin Wirth

Powěšće

Adwentny koncert serbskich gymnaziastow pod nawodom Friedemanna Böhme w Budysej Michalskej cyrkwi Foto: M. Bulank

Slepo. Na dwurěčnych kemšach njedzela 1. adwenta je fararka Jadwiga Malinkowa Slepjanske džěćetko a jeho dvě přewodnicy wužohnowata. Popołdnu wopyta džěćetko wobdźelnikow serbskeho wosadneho popołdnja we wosadnej rumnosći při farje a po tym serbski rozhlósowy koncert sćelaka rbb na žurli Serbskeho folklorneho centruma.

Dešno. Tradicionalne adwentne spěwanje z chórom Łužyca wotmě so njedzela 1. adwenta popołdnu w Dešnjanskej cyrkwi. Pod nawodom Lubiny Žuroweje zanjesechu spěwarki w serbskej drasće a spěwarjo serbske adwentne spěwy. Wosadna fararka Katharina Köhler wopytwarjow z duchownym słowom witaše a ze zhromadnej modlitwy spěwanje zakónči. Škoda, zo bě na wokřewjace popołdne jenož něšto wjac hač dwaceći připoslucharjow přišlo.

Budyšin. W Choćebuzu džělaca skupina za přehladanje digitalneho wudaća delnjoserbskeje biblije wopyta 12. decembra Budyšin. Běše to džakne zarjadowanje za lěto trajace čestno-

hamtske džěło w službje Serbow. Po wopyće stareho města witaše Serbski superintendent skupinu w Michalskej cyrkwi. Rozkładowaše jim funkciju cyrkwe, kotraž so w mnohim runa Serbskej cyrkwi w Choćebuzu. Skupina wobdźiwaše derje zdźeržanu srjedźowěkowski substancu cyrkwe a jeje serbske napisma, tež na dupje, kotraž steji w sakristiji. Po wjedženju wobdźěli so skupina na adwentnym koncerće chóra Serbskeho gymnazija.

Budyšin. Sobotu nawječor do 3. adwenta, 12. decembra, dožiwi na 400 wopytwarjow w Michalskej cyrkwi tradicionalny adwentny koncert 1. serbskeje kulturneje brigady. Cyłkowny nawod měješe cyrkwiskohudźbny direktor Friedemann Böhme, na piščelach zahra Feliks Brojer. Christiana Bukec, na klawěrje přewodźana wot Giny Hentsch, zahori z fletowej sonatu. Ze zhromadnje z připoslucharjemi zanjese-nymaj kěrlušomaj „Džowka Cion“ a „Hlejće, Knjez wjeršny přińdže“ so koncert zahaji a zakónči. Po mócnym přiklesku přida chór hišće woblubowany spěw „Knjezowy jandžel“. Při wuchodze darowaše džakowny publikum šćedriwje kolekty za dalše džěło chóra.

Bremen. Ewangelska cyrkej w Němskej (EKD) je w zašłym lěće po swojskim trochowanjju něhdže 275 000 sobustawow přez wustupy zhubiła. Tutu ličbu mjenowaše zamołwity za financy EKD Thomas Begrich na nazymskim zeńdženju synody w Bremenje. Z katolskeje cyrkwe je w samsnym času nimale 218 000 wosadnych wustupiło.

Zbožopřeća

Dnja 27. januara woswjećitej knjeni **Ruth Žurora** w Bukecach swoje 85. narodniny a knjeni **Marlena Wiesnerowa** w Barće swoje 75. narodniny. Gratulujemy jubilarcomaj wutrobne a přejemy jimaj bohate Bože žohnowanje.

Dary

W nowembru je so darilo za Serbske ewangel-ske towarstwo dwójce 100 eurow a za Pomhaj Bóh 200 eurow, 100 eurow, 50 eurow a 12 eurow. Bóh žohnuj dary a darcjelow.

Spominamy

Před 325 lětami, 22. januara 1691, narodži so duchowny **Matej Šolta** jako syn bura a wjesneho sudnika w Křidole pola Kamjenca – w samsnej wsy, w kotrejž bě so něšto lět prjedy Pětr Šerach, wótc wuznamneje serbskeje Šerachec fararskeje dynastije, narodžił. Matej Šolta wopyta gymnazij w Kamjencu a Zhorjelcu a studowaše we Wittenbergu teologiju. Po tym žiwješe so poldra lětdžesatka jako domjacy wučer, doniž njepowolaču jeho za druheho duchowneho wulkeje Ketličanskeje wosa-

dy. Pódlu swojeho zastojnstwa přeložowaše nabožne spisy do serbsčiny a wuda přede-wšěm za šulske potreby wjacore serbske knihi. W swojim diakonaće přihotowaše wobdarje-nych serbskich hólcow na wyše kubtanje. Jeho syn Jan Bohuwěr sta so z filozofom a wučencow w Lipsku. Matej Šolta zemřě jako senior serbskeho duchownstwa 1773 w Ketlicach a bu tam pochowany. Jeho narowny pomnik da wosada 1883 wobnowić, džensa pak jón na tamnišim kěrchowje podarmo pytaš. T.M.

Přeprašujemy

03.01. 2. njedzela po hodžoch

12.00 nutrnosť w serbskim rozhłosu (farar Rummel)

14.30 ekumeniski nyšpor w cyrkwi Našeje lubeje knjenje w Budyšinje, po tym hodownička katolskeje wosady na Benowej žurli Montessorijoweje šule na Tzschirnerowej

13.01. srjeda

19.00 Rakečanska bjesada we farskej bróžni

17.01. poslednja njedzela po Třoch kralach

08.30 kemše z Božim wotkazanjom w Poršicach (sup. Malink)

12.00 nutrnosť w serbskim rozhłosu (sup. Malink)

30.01. sobota

09.30 sobustawska zhromadźizna Serbskeho wosadneho zwjazka w Budyšinje na Michalskej farje

31.01. Sexagesimae

12.00 nutrnosť w serbskim rozhłosu (sup. Malink)

We februaru wusyla so ewangeliske Nabožne słowo k dnjej w serbskim rozhłosu.

07.02. Estomihi

10.00 kemše w Budyšinje w Michalskej cyrkwi (sup. Malink)

Pomhaj Bóh
časopis ewangelskich Serbow
ISSN 0032-4132

Wudawaćelej: Serbski wosadny zwjazk, Serbski kěrchow/Wendischer Kirchhof 1, 02625 Budyšin/Bautzen; Serbske ewangeliske towarstwo z.t., Privatny puć/Privatweg 21, 02625 Budyšin/Bautzen
Zamołwita redaktorka: Trudla Malinkowa, Goethowa/Goethestraße 40, 02625 Budyšin/Bautzen (tel./fax: 03591 600711, e-mail: PomhajBoh@gmx.de)

Čišč: Lessingowa čišćernja, Kamjenc
Postvertriebsnummer: F 13145

Zhotowjenje a rozšěrjenje: Ludowe nakładnistwo Domowina, Tuchmacherstr. 27, 02625

Abonement a dary: Serbske ewangeliske towarstwo, Kreissparkasse Bautzen
IBAN: DE03 8555 0000 1000 0831 67
BIC: SOLADES1BAT

Pomhaj Bóh wuchadza měsacnje. Spěchuje so wot Załožby za serbski lud, kotraž dóstawa lětnje přiaražki Zwjazka, Swobodneho stata Sakskeje a Kraja Braniborskeje.

Lětny abonement plaći 8 eurow.